

Jan Paul van Hoven, voorzitter European Arable Farmers

‘Boeren zijn moeilijk van huis te krijgen’

De European Arable Farmers (EAF) is een vereniging met ambitieuze doelen, zoals het ontwikkelen van nieuw ondernemerschap. Jaarlijks is er een excursie naar een van de landen waar de leden vandaan komen, dit jaar naar Hongarije. Tien vragen aan Jan Paul van Hoven, directeur van de Koninklijke Maatschap de Wilhelminapolder, een bedrijf met 1.300 hectare akkerbouw en achttien medewerkers, én voorzitter van de EAF.

Copyright foto

Door: Harma Drenth
Fotografie: Anton Dingemans

1 Waar komt die fixatie op ondernemerschap vandaan?

„Het initiatief voor de EAF kwam van de Deutsche Landwirtschafts-Gesellschaft (DLG), een zeer commercieel getinte landbouworganisatie die gericht is op de ontwikkeling van de 20.000 Duitse leden; stuk voor stuk topondernemers. De oprichting van de EAF geeft akkerbouwers de kans om hun bedrijven te vergelijken met die van collega's elders in Europa. Bedrijfseconomische vergelijkingen zijn helaas lastig omdat de bedrijven onderling te sterk verschillen. Maar elk jaar gaan we in een ander land kennismaken met de landbouw.”

2 Wat leert de akkerbouwer daarvan voor zijn eigen bedrijf?

„We bezoeken doelbewust uitlopende bedrijven. Wat je ziet, heeft daardoor niet altijd direct nut voor je eigen bedrijf, maar het geeft je een breder perspectief. We hebben bijvoorbeeld een productielocatie voor bio-ethanol bezocht in Frankrijk. Een jaar later rezen de graanprijzen de pan uit. Je beseft dan wat het betekent voor de productie van bio-ethanol en voor de investeringen daarin.”

3 Na zestien jaar telt de club ruim honderd leden. Is het zo'n selecte club?

„Iedereen is welkom en de sfeer is informeel. Onze overeenkomst is dat we over de horizon willen kijken. Bijvoorbeeld, wat drijft iemand die zijn bedrijf van 50 hectare niet groot genoeg vindt en het op 500 hectare gaat proberen? Dat is interessant voor alle akkerbouwers. Het is jammer dat we maar vijf of zes Nederlandse leden hebben.”

4 Wat is volgens u de verklaring?

„Het is moeilijk om boeren van huis te krijgen. Ondanks dat de wereld steeds kleiner wordt en reizen steeds gemakkelijker is.”

5 Is dat gebrek aan ondernemerschap?

„Nee hoor, absoluut niet. Met name op de Nederlandse bedrijven is de boer alles; medewerker, trekkerchauffeur, bedrijfsleider. Daardoor kunnen ondernemende akkerbouwers, die al snel een behoorlijk intensief bouwplan hebben of bezig zijn met schaalvergroting, moeilijk van hun bedrijf weg. Het is dus ook ondernemerschap wat de mensen thuis houdt. Zelf zit ik in de luxepositie dat het meeste werk hier gewoon doorgaat als ik een paar dagen weg ben.”

6 Door al die nadruk op schaalvergroting lijkt dat een maat voor ondernemerschap?

„De factor grond is zo belangrijk dat alles daaraan ondergeschikt is. Heb je grond, dan kun je boeren; of je ondernemer bent of niet. Maar jongens die ondernemerschap in hun mieter hebben, zoeken voortdurend hoe ze hun bedrijf groter kunnen maken. Ons bedrijf kan redelijk optimaal gebruikmaken van de schaalgrootte en het doel van onze investeringen is dan ook dat we onze schaalgrootte zo optimaal mogelijk benutten. We hebben percelen aardappelen van 40, 50 hectare groot. Dat lijkt heel wat, maar het stelt nog niet veel voor. Vorig jaar, tijdens de excursie van de EAF naar Oekraïne, reden we over een vreselijk slechte oprit van vijf kilometer naar een akkerbouwbedrijf. Rechts van de bus zagen

we alleen maar suikerbieten; een perceel van 250 hectare.”

7 Zo groot, dat kan hier toch helemaal niet?

„Elke medaille heeft een keerzijde. Wij hebben het geluk dat we tussen vele miljoenen mensen zitten die onze aardappelen willen eten. Maar het betekent ook concurrentie om de vierkante meters. Hoe dan ook, een ondernemer intensiveert zijn bedrijf. Is het niet door te groeien, dan wel binnen het bouwplan of door om te schakelen op biologische teelt.”

8 Waarom is het toch zo belangrijk om ondernemend te zijn?

„Ach, we hoeven niet altijd die ondernemer te zijn. Het is ook prettig als mensen tevreden zijn met wat ze zijn en vrede hebben met waarmee ze bezig zijn. Tien, vijftien jaar geleden werd er nog veel gemauwd en gemopperd. Nu vind ik de stemming ronduit euforisch en dat is leuk.”

9 Dat komt toch vooral door de prijsverbetering?

„Natuurlijk heeft dat ook invloed. Maar het boeren voelt nu ook heel anders. We zijn verlost van grote overschotten. Als boer heb je het idee dat je werk er weer toe doet. Er is een nieuw bewustzijn onder boeren.”

10 Kortom, de toekomst lacht de ondernemende akkerbouwer toe?

„Het kan nog beter. Het is moeizaam om geld te krijgen voor kennisontwikkeling en dat baart me zorgen. Het is een beetje mijn stokpaardje, maar Nederland verkwanselt haar kennis. Waar komt toch die belachelijke gedachte vandaan dat Wageningen niet meer belangrijk is? Waarom ligt de tarweopbrengst al jaren op 10 ton? Dat kan 15 ton zijn. Ook bij precisielandbouw hebben we de centen niet om fatsoenlijk proeven uit te voeren. Het gaat over twee keer niks, terwijl het de toekomst heeft. De 'TomTom-isering' slaat toe, ook in de landbouw.”